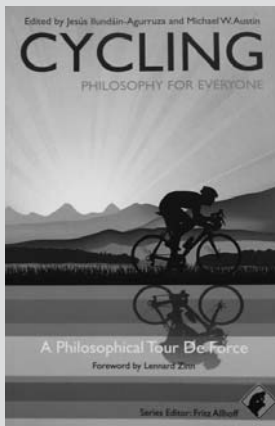

Fietsfilosofie voor iedereen

Door Manuel Stoffers

Een paar jaar geleden heb ik op deze plek al eens een aantal boeken besproken waarin nagedacht wordt over de vraag waar de liefde voor het fietsen nu eigenlijk op gebaseerd is (*Vijf maal passie voor de fiets*, *Ligfiets&* 2008-4). Wat maakt fietsen aantrekkelijk? De besproken

auteurs, van de Nederlandse regisseur Peter Delpeut tot de Vlaamse filosoof Marc van den Bossche en de Franse schrijver Paul Fournel, hadden allemaal hun eigen antwoord. De één schreef over "de langzame onthulling, de subtiele verandering van het perspectief" tijdens een fietstocht (Delpeut), de ander waardeerde vooral de endorfine-productie tijdens langdurig hardrijden (Van den Bossche). De Duitse romancier Michael Kovinsky schreef over het prettige in jezelf gekeerd zijn op de fiets, terwijl de Fransman Fournel juist de "dierlijke" en zintuiglijke relatie bezong die je al fietsend met de buitenwereld hebt. De burgemeester van München Christian Ude tenslotte waardeerde de fiets vooral als een vrijheidsmachine die een tijdelijke ontsnapping uit sociale regels en verplichtingen mogelijk maakt.

Laat het beest vrij Als je houdt van dit soort bespiegelingen en er geen probleem mee hebt om Engels te lezen vind je misschien iets van je gading in het vorig jaar verschenen boek *Cycling – Philosophy for everyone. A philosophical Tour de Force* (273 p., uitgever Wiley-Blackwell, ISBN 978 1 4443 3027 4, vanaf €11,68). Het gaat om een bundel met bijdragen van meer dan vijftientig auteurs, voor het merendeel als docent of onderzoeker verbonden aan Amerikaanse universiteiten. De Amerikaanse achtergrond van de meeste auteurs drukt een sterk stempel op veel bijdragen. Opvallend is bijvoorbeeld dat veruit de meeste stukken te maken hebben met fietsen als sport. Daarnaast vallen verschillende opstellen over fietsactivisme op. Fietsen in Amerika is nooit gewoon. Er worden hoofdstukken gewijd aan Armstrong, LeMond, Merckx, de Tour de France en er zijn verschillende bijdragen

over doping. Ook een bijdrage over vrouwen en de fiets gaat er vooral over dat zij een andere sportmentaliteit hebben dan mannen. Eén hoofdstuk draait om een ook in HPV-kringen veel besproken kwestie: de verhouding tussen techniek en lichamelijke prestaties in de wielersport. De auteur breekt een lans voor het opheffen van de beperkende UCI-regels bij het tijdrijden: "Tijdrijden gaat niet over een mens tegen de klok, het gaat over het najagen van snelheid. Met andere woorden, versoepel de regelgeving en laat het beest vrij." Toch lijkt de auteur niet alle consequenties daarvan te hebben doordacht. Want hij schrijft dat een aerodynamischer fiets "slechts een fractie" van de winst oplevert die nodig is om het uurrecord te breken. Zou hij niet weten dat het HPV-uurrecord inmiddels toch iets meer dan een fractie boven het UCI-record ligt?

Feestmaal van het leven

Ethische vraagstukken staan in veel bijdragen centraal. Het gaat dan behalve over de bijdrage die fietsen kan leveren aan een beter en milieuvriendelijker leven, vooral over succes, heldendom, sportiviteit. Volgens welke criteria mogen wij Armstrongs leven een succes noemen? Waarom wordt Armstrong als een grotere *hero* ervaren dan LeMond? Was Merckx, de 'kannibaal', die niemand anders de overwinning gunde, nog wel sportief te noemen? Welke lessen kan het (hard)rijden op de fiets je leren in de verschillende fasen van je leven? Wat opvalt is dat het moeilijk blijft het specifieke van het fietsen als ervaring te benoemen – veel bespiegelingen zouden net zo goed over andere sportieve activiteiten kunnen gaan, bijvoorbeeld over de inzet en de volharding die ze eisen en de voldoening die ze opleveren. Maar soms worden ervaringen benoemd die tot verder nadenken stemmen.

Zoals de telkens terugkerende vaststelling dat fietsen een leerschool is voor een zintuiglijker leven en door het voortdurend 'bombardement van de zintuigen' leidt tot een intiemere en fysieke relatie met de omgeving. Een concreet voorbeeld in de bundel wordt gegeven door de IJslandse filosoof Robert H. Haraldsson: "Het is niet onplezierig om te fietsen in de regen of op ijzige wegen, een storm tegemoet. Vechten tegen een regen- of sneeuwstorm kan zelfs een genot zijn, als je wilt dat al je spieren deelnemen aan het feestmaal van het leven." Al fietsend ervaar je op eigen kracht en aan den lijve een telkens veranderende omgeving, waaraan je ook telkens weer kunt ontsnappen. De verhalen die dat kan opleveren worden in de bundel sterk verwoord door Patrick Vala-Haynes, niet voor niets geen academicus, maar schrijver en choreograaf. Van die man gaan we nog eens een mooi boek lezen over zijn fietstochten.